

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

ABOUT ROMANIAN AMATEUR THEATER IN CENTRAL AND LOCAL DAILY PRESS

Ioana Andreea Bîrzescu

"Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: The study „About Romanian amateur theater in central and local daily press” intends to reflect the amateur theatre image from the period 1947-1957, an image created by the media. Changes, especially in the cultural field, referring in particular to changes in the arts, reinforce themselves since 1948. Through periodicals I will determine if with the appearance of the national theatre, a greater importance is given to this institution and how amateur bands are perceived. The study wants to answer to the following questions: how is amateur’s theater reflected in the media, which is the dominant feature of the articles and how they influence the readers. The published articles in this period are varied; we are presented bands amateur competition, performance that took place at various events, the importance of artistic agitation brigades. In the last part of the study I want to achieve a series of interviews to show whether the people have seen a change in the attitude of the press or not, towards the theatrical institution in general and in amateur’s bands in special.

Keywords: theatre, communism, propaganda, press, artistic bands

Teatrul, ca și celelalte domenii culturale, suferă în prima decadă a regimului comunist numeroase transformări. Popularizarea valorilor culturale prin intermediul teatrului a avut o largă răspândire în societatea românească datorită percepției acestei instituții ca loc cultural și social care putea fi folosit și în scopuri propagandistice. „În politica culturală a României, teatrul ocupă un loc ales fiindcă într-adevăr el corespunde unei pasiuni culturale a poporului, dar și fiindcă, în împrejurările actuale ale vieții sociale a tuturor națiunilor, arta teatrului-această dimensiune interesantă și permanentă a culturii, care a fost folosită în toate civilizațiile-își caracterizează azi prezența în lume prin atributele unei arte imediate, ce întruchipează și exprimă în limbajul cel mai direct ideile și simțămintele care agit lumea noastră, preocupată azi mai mult ca oricând de viitorul pe care-l rezervă, în egală măsură, structură intimă a societății în care trăiește și viața politică internațională.”¹

În această perioadă, numărul persoanelor care mergeau la teatru crește, acest lucru datorându-se atât politicii de promovare cât și a numărului tot mai mare de instituții teatrale. Persoanele care nu participă la reprezentațiile artistice organizate în cadrul teatrelor, participă

¹ Mihnea Gheorghiu, *Cuvânt înainte, în Teatrul românesc contemporan 1944-1974*, București, Editura Meridiane, 1975, p. 11

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

la cele organizate de muncitori la locul de muncă (de exemplu în săptămâna prieteniei ruso-române, activitățile artistice sunt realizate în fabrici²) Indiferent de locul în care se realizează, oamenii au contact cu acest instrument al propagandei comuniste: „S’au ridicat, isvorîte din setea de cultură a maselor muncitoare, nenumărate școli de artă sindicale, având în frunte un Conservator muncitoresc, îndrumat și inițiat de Confederația Generală a Muncii. Aceste școli sindicale cu caracter amator, au dat la iveală sute de talente muncitorești, talente care altădată n’au putut pătrunde în Conservatoarele de Stat. De asemeni, s’au creat, aproape în fiecare întreprindere, echipe culturale, la care tineretul avea o largă participare și care s’au dezvoltat mereu devenind ansambluri de artă muncitorească: <<Flacăra>> din Timișoara sau <<Ansamblul Confederația Generală a Muncii>>. Pe de-altă parte, în cadrul Teatrelor de Stat, în care s’a introdus o conducere progresistă, îmbunătățirea repertoriului și adâncirea metodelor de interpretare scenică au concordat și cu o ridicare calitativă și ideologică a tineretului acestor instituții,....”³

Ziarele folosite pentru realizarea acestui studiu sunt „România Viitoare” (ulterior numită „Lupta Sibiului”, iar în 1953 o găsim ca „Flacăra Sibiului”) și „Scânteia” (devenit „Scînteia” în urma reformei ortografice din 1953). Articolele publicate în această perioadă sunt variate; există atât informații generale despre teatru (turnee ale trupelor/teatrelor, piese de succes, actori sovietici, regizori, prezentarea teatrului sovietic ca un model de urmat) dar și informații despre teatrul local (de la date despre spectacolele care vor avea loc până la informații despre piesele care au fost sau care urmează să fie jucate pe scena teatrului din anumite localități).

În cadrul acestei lucrări urmărim felul în care teatru este prezentat în presa perioadei, ca factor al „pedagogiei” comuniste (era considerat, după film, principal mijloc de propagandă comunistă, loc socio-cultural de referință, factor cu rol semnificativ în educația civică, formă de petrecere a timpului liber). Deloc întâmplător, datorită acestor caracteristici, presa a manifestat interes față de primele manifestări ale acestei instituții culturale de referință.

Între articolele din 1947 și cele din 1948 (din „România Viitoare”) legate de activitățile culturale desfășurate nu se constată o ruptură. Informațiile despre realizările culturale au rolul de a legitima regimul. Sunt prezentate reușitele din URSS în domeniul cultural, reușite care sunt date ca exemplu, care vor să arate schimbarea. Aceste informații le găsim în toată perioada studiată. Există, în „România Viitoare”, rubrici dedicate pieselor care urmau să fie prezentate. Critica pieselor, aproape insesizabilă în 1947, devine din ce în ce mai intensă în anul următor. Alături de această ne sunt prezentate actele pieselor și actorii participanți. În schimb, ziarul Scânteia nu manifestă un interes deosebit pentru activitățile culturale. Acestea apar sporadic și

² „Muncitorimea sibiană și-a manifestat sentimentele de prietenie față de popoarele sovietice”, în *România Viitoare*, 8 noiembrie, 1947, Anul IV, Nr. 201, p. 2)

³ Dinu Negreanu, „Problemele învățământului artistic”, în *Viața Românească*, Revistă a societății scriitorilor din România, Editura pentru Literatură și Artă, București, Anul I, Nr. 1, iunie 1948, p. 204, pdf, http://digitool.dc.bmms.ro:1801/view/action/singleViewer.do?dvs=1462385984212~862&locale=en_US&VIEWER_URL=/view/action/singleViewer.do?&DELIVERY_RULE_ID=10&application=DIGITOOL-3&forebear_coll=1574&frameId=1&usePid1=true&usePid2=true

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

cele mai multe sunt dedicate tearului de stat. Referințele la brigăzile artistice sunt destul de reduse în „Scânteia”.⁴

În „România Viitoare” (1948) găsim schițată bogata activitate a teatrului din Sibiu, dar nu lipsesc referințele legate de activitățile culturale ale muncitorilor (de exemplu propaganda realizată de muncitorii fabricii „Hemper și Scherer” care s-au dus în comuna Veștem ca să vorbească despre Manifestul program și Proiectul de Constituție⁵; aceste activități cuprindeau poezii, monologuri, coruri). Tot acum va lua naștere teatrul pentru copii. Din octombrie 1948 apare o rubrică dedicată culturii numită *Șantier Cultural*. În cadrul acesteia este tratat atât teatrul cât și filmul. Acest an, reprezintă momentul în care populația primește acces la informații despre scriitorii sovietici, premiere ale operelor din URSS și despre personalități marcante ale culturii.

Din 1 mai 1949, revista „România Viitoare” își va schimba numele în „Lupta Sibiului”. Se observă creșterea numărului de articole în cadrul rubricii *Șantier Cultural*. Se dorește realizarea de spectacole care să cuprindă toate vârstele. În acest sens se realizează spectacole pentru copii, în urma cărora se discută pentru a vedea ce îi interesează „Astăzi când teatrul nu mai este numai un divertisment și un mijloc de siestă comodă pentru clasa avută, ci un bun educativ al întregului popor-copii, adulți și bătrâni- spectacolele pentru copii ar trebui lărgite și popularizate, ca și cei mici să se bucure de cunoașterea literaturii dramatice prin care lupta de clasă și eforturile clasei muncitoare prezentate în forma unor scene scurte, ce interesează auzul și văzul sunt mai ușor înțelese și reținute⁶.” Acest an abundă în informații despre viața culturală; alături de informațiile despre teatru și film avem bine descrise activitățile căminelor culturale, operele din URSS, adunări și alegeri realizate în cadrul teatrului, activitatea cenaclului literar, muzică, personalități de cultură sovietice, program de radio.

Teatrul este destinat, conform tardiției dar și intereselor ideologice, pentru populație, iar ideile transmise de operele puse în scenă trebuie să corespundă preocupărilor lor. Prin intermediul lui se dorește culturalizarea maselor. De aceea, echipele teatrului, încep să se implice în activități culturale „Întreg colectivul Teatrului de Stat din Sibiu a luat hotărârea de a contribui la buna reușită a serbărilor populare...cu prilejul <<Zilei Scânteii>>, manifestându-și astfel încăodată sentimentele de strânsă solidaritate cu clasa muncitoare a cărei exponentă strălucită este <<Scânteia>>, organ central al partidului muncitoresc român...Direcția Teatrului de Stat din Sibiu a repartizat 24 de artiști la diferite interperinderi industriale din Sibiu, ca îndrumători artistici permanenți, care se vor deplasa de îndată la fața locului pentru a lua

⁴ „Săptămâna trecută, Teatrul Confederației Generale a Muncii de sub conducerea tov. Aurel Ion Maican și Sandu Eliad și-a deschis porțile, iar premiera „Cântecului muncii”-primul spectacol al ansamblului muncitorilor artiști-a constituit pentru viața teatrală a Bucureștenilor o adevărată senzație. În special, obișnuirii premierelor bucureștene, critici, oameni de teatru, intelectuali <<rafinăți>> au făcut ochii mari; relizarea este cu adevărat unică în istoria teatrului românesc. Dar ceea ce a surprins în primul rând pe toți acești specialiști în ale teatrului e faptul că asemenea realizare e opera muncitorimii. Chiar și acei intelectuali burghezi care n’au împărtășit punctul de vedere reacionar după care prezența clasei muncitoare în câmpul artei ar însemna o degradare a acesteia, au mărturisit că nu se așteptau la o asemenea surpriză.” (Traian Șelmaru, „Ansamblul Conferinței Generale a Muncii”, *Scânteia*, 20 nov 1947, seia III, An. XVI, Nr. 979, p.2)

⁵ *România Viitoare*, 4 aprilie 1948, Nr. 67, An V, p.5

⁶ „Matineurile pentru copii ale Teatrului Poporului”, în *România Viitoare*, 29 ianuarie 1949, An VI, Nr. 22, p.5

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

contact cu echipele muncitorești, contribuind astfel și pe această cale la buna reușită a sărbătorii <<Zilei Scânteii>>⁷

Dacă anul 1950 încă mai păstrează ideea alocării unui spațiu relativ mare articolelor culturale (este vorba de ziarul „Lupta Sibiului”), acest lucru se va schimba în 1951 și 1952, când problemele agricole sunt pe primul plan (presa abundă de informații referitoare la gospodăriile agricole colective). Instituțiile de artă din Sibiu (dar nu numai) au avut un rol important în cadrul campaniilor electorale, atât prin spectacole ținute în interiorul caminelor culturale, cât și prin vizite la comunele din apropiere; piesele prezentate aveau rolul de a arăta diferența dintre regimurile din trecut (regimul exploatator burghezo-moșieresc)⁸ și regimul actual. Acest articol ne arată rolul pe care teatru îl avea în propagarea ideilor partidului. Nu lipsesc criticile atunci când operele nu corespund ideologiei. Este cazul Teatrului de Stat Maghiar din Sf. Gheorghe, care venind în turneu la Sibiu, se afirmă că „Trebuie să remarcăm slaba orientare ideologică a colectivului Teatrului de Stat din Sfântul Gheorghe precum și o simțitoare slăbiciune în privința îndrumării artistice, mai precis, o slabă calificare profesională a direcției de scenă. Sugerăm în încheiere colectivului Teatrului de Stat din Sfântul Gheorghe o alegere mai atentă a repertoriului în sensul specificului regiunii pe care îl vizitează acesta în turneele sale⁹.”

Deși informațiile despre brigăzile artistice sunt aproape absente în „Scânteia”, în anul 1952 avem câteva articole dedicate teatrului de stat.

Anul 1953 corespunde morții lui Stalin. Acest eveniment generează principalele articole din presa vremii. Memoria lui Stalin este cinstită și de către ansamblul teatrului sibian. Pe parcursul acestui an, cultura va avea locul ei în presa sibiană, fără a mai constata existența unor rubrici culturale. Avem informații bogate despre concursurile dintre diferite echipe regionale, despre organizarea festivalului de teatru, precum și despre activitățile culturale desfășurate pentru sprijinirea campaniilor agricole.

Culturalizarea satelor, deși are un rol important în această perioadă, nu este bine documentată în presa bucureșteană. Articolele referitoare la acest aspect sunt sporadice¹⁰

⁷ „Contribuția artiștilor Teatrului de Stat din Sibiu la sărbătorirea „Zilei Scânteii” în *Lupta Sibiului*, 11 septembrie 1949, An I, Nr. 35, p. 4

⁸ „Activitatea instituțiilor de artă și cultură din Sibiu în cadrul campaniei electorale”, în *Lupta Sibiului*, , 8 decembrie 1950, An. II, Nr. 418, p. 2

⁹ D. Voina, „Turneul Teatrului de Stat Maghiar din Sf. Gheorghe la Sibiu”, în *Lupta Sibiului*, 30 ianuarie 1950, An. II, Nr. 150, p. 2

¹⁰ „Munca culturală de masă la sate este o parte integrală a activității ideologice desfășurate de organizațiile de partid. Ea contribuie la educarea comunistă a colectivităților, întovărășirilor, țăranilor muncitori, etc., la atragerea țăranimii muncitoare pe făgașul socialismului. În vederea îmbunătățirii muncii culturale de masă la sate, biroul Comitetului Regional de Partid Stalin a analizat de curând într-o ședință felul în care se desfășoară această muncă în perioada iernii...Hotărârea luată la sfârșitul ședinței prevedea o serie de măsuri care dacă vor fi aplicate cu preocuparea de a lichida lipsurile semnalate, vor duce la creșterea calitativă a muncii culturale de masă la sate....Pentru îmbunătățirea conținutului și calității repertoriului echipelor culturale sătești, organizațiile de bază vor atrage în această muncă intelectualitatea satelor, iar interprinderile care patronează gospodăriile colective vor trimite periodic instructori de jocuri populare, de teatru, dirijori, etc. Specialiștii dela teatrele de stat și dela Filarmonicele din Orașul Stalin și Sibiu, vor fi trimiși să țină prelegeri în fața echipelor artistice despre diferite

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

Teatrul sovietic, model pentru teatrul românesc al perioadei comuniste, este un exemplu de urmat. Importanța teatrului sovietic pentru dezvoltarea celui românesc este prezentată în mai multe rânduri în presă. Apar informații despre brigăzile artistice de agitație. Conform acestora, „Brigada de agitație se deosebește de ansamblurile artistice mari prin aceea că ea se poate manifesta la locul de muncă și are scopul bine definit de a generaliza noul și a combate operativ lipsurile. Ea poate să-și schimbe programul săptămînal sau imediat ce se ivesc fapte demne de a fi popularizate precum și lipsuri în întreprindere, lipsuri care nu trebuie să-i scape. O condiție esențială pentru a putea să-și atingă scopul este aceea ca brigada să fie formată din adevărați agricultori, care să se bucure de stima și respectul oamenilor muncii și care în producție au o comportare exemplară. De asemenea critica trebuie făcută cu spirit de răspundere, să fie obiectivă, să vizeze fapte concrete, să evite generalitățile. Așa trebuie înțeleasă activitatea unei brigazi artistice de agitație și nu ca un simplu mijloc de distracție.”¹¹ Din acest moment, termenul de „Brigadă de agitație” este folosit tot mai des în articolele destinate propagandei teatrului.

Lipsa activității artistice este criticată, datorită rolului educativ pe care teatrul îl avea în perioada respectivă. De aceea „Este necesar să se reorganizeze formațiile artistice desființate, să organizeze altele noi și să se ia în serios problema repertoriilor. Un repertoriu vechi nu mai prezintă nici un interes pentru spectatorii care l-au mai văzut sau ascultat odată.”¹²

Teatrul de amatori capătă un interes tot mai mare, apar articole dedicate repertoriului acestuia.¹³ Rolul Teatrului de Stat în pregătirea formațiilor de amatori este evidențiat în mai multe rânduri în cadrul articolelor. Printre acestea se numără și un articol referitor la Festivalul de teatru de amatori din 1958, în care se specifică: „Un merit este și al Teatrului de stat Sibiu, care a pus la dispoziție, regizori pricepuți, cu dragoste de muncă, față de formațiile de amatori.”¹⁴ Tot în cadrul acestui articol sunt criticate sau laudate echipe de amatori din diferite regiuni.

Avem informații despre existența unor trupe de amatori mixte (tineri români și sași) care, conform articolului au fost un succes încă de la prima apariție.¹⁵

Anul 1960 este sărac în articole culturale, informațiile despre brigăzile artistice sunt aproape inexistente. Cu toate acestea găsim în „Scînteia” un articol despre artiștii amatori din Complexul C.F.R.-Titu. În cadrul articolului se afirmă că: „La Complexul CFR Titu activează două formații artistice. Prima este a Atelierului de Zona C.F.R.-Titu care, după succesele

probleme de artă și cultură. (N. Mocanu „Activitatea culturală de masă la sate în atenția biroului regional de partid”, *Scînteia*, 22 februarie 1953, An XXII, Nr. 2590, p.2)

¹¹ „Să reactivizăm brigăzile artistice de agitație” în *Flacăra Sibiului*, 23 iulie 1955, An XII, Nr. 2533, p.1

¹² „Să reactivăm echipele artistice de amator și să îmbogățim conținutul programelor lor” în *Flacăra Sibiului*, 22 septembrie 1956, An.XIII, Nr. 2652, p.2

¹³ George Stoicescu, „Teatrul de amatori și repertoriul” în *Flacăra Sibiului*, 24 aprilie 1957, An XIV, Nr. 2712, p.2

¹⁴ Nicolae Suci, „Festivalul bineal de teatru de amatori I.L.Caragiale” în *Flacăra Sibiului*, 13 septembrie 1958, An XV, Nr. 2856, p. 2

¹⁵C. Crețu, „Un teatru de amatori în dialect săsesc, la Cisnădie” în *Flacăra Sibiului*, 18 ianuarie 1958, An XV, Nr. 2788, p.2

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

obținute cu piesa <<Răzeșii lui Bogdan>>, se pregatește intens pentru a pune în scenă <<Vlaicu și feciorii lui>> de Lucia Demetrius. Rolurile principale sunt interpretate de tîmplarul Nicolae I. Nicolae, de contabila Popeacu Irina și de lacătușul Sotir Andrei. Pregătirile pentru punerea în scenă a acestui spectacol se fac sub conducerea lui Băcanu Cristache, maistru, care a regizat și piesa <<Răzeșii lui Bogdan >>.

Cealaltă echipă artistică, din care fac parte elemente talentate, ca ing. Neacșu Ioan de la sectia L.10 C.F.R.-Titu, montatorul Stanciu Nicolae, operatoarea Ivancea Cornelia, Petre Stefana, Chițu Constantin și alții, pregătesc punerea în scenă a piesei <<Mielul turbat>> de Aurel Baranga¹⁶

Din 1961, încep să apară sporadic articole, acestea se referă la concursurile brigăzilor artistice și la importanța acestora în interpretări pentru popularizarea lipsurilor și a unor metode de lucru eficiente. În decursul anului următor activitatea teatrală este mai detaliată în cadrul presei. Principalele teme cuprind informații despre participarea la festivalul de teatru de amatori, cu rol însemnat în educarea maselor și despre activitățile din interpretări sau piesele care se joacă în cadrul acestora. Un astfel de exemplu este piesa „Daca vei fi întrebat” de Dorel Dorian, piesă care trebuie să arate atât lupta muncitorilor în 1944 pentru victoria insurecției armate, dar și acțiunile familiei Roznovanu care ajunge până la crimă pentru a-și menține poziția socială.¹⁷

În 1963 aflăm despre un concurs, în cadrul căruia „Ca o trăsătură a concursului, trebuie remarcat faptul că s-a urmărit indeaproape promovarea lucrărilor ce aparțin unora dintre compozitorii locali.”¹⁸ Un alt articol, din 1964, ne prezintă importanța teatrului de amatori comparând cu teatrul de stat „În cadrul desfășurării revoluției culturale din țara noastră, mișcarea artistică de amatori își manifestă activitatea pe un front tot mai larg....De la concurs la concurs, nivelul calitativ al programelor prezentate de ele este în continuu progres....pentru stimularea mișcării artistice de amatori, forțele scriitorești importante din țara noastră participă activ la îmbogățirea repertoriului teatrului de amatori. Acest repertoriu, fiind axat pe teme de strigentă actualitate, dă posibilitatea echipelor de teatru din interpretări, instituții, G.A.S., să contribuie efectiv la educarea maselor de salariați...Teatrul de stat e o instituție cu actori profesioniști, care prin repertoriul său se integrează în ansamblul activității culturale a orașului. El satisface deci în primul rînd dorința spectatorilor. Cu teatrul de amatori însă lucrurile stau altfel. El are menirea să înmănușeze toate elementele talentate dintr-o interpretare și să prezinte spectacole care să vizeze probleme specifice ramurei economice respective, producției interpretării.”¹⁹

Tot în acest an, în „Scînteia” găsim o informație despre formațiile studențești la care au participat și 2000 de artiști amatori²⁰

¹⁶Nicolae Vasilescu, „Pe scenă artiști amatori”, în *Scînteia*, 3aprilie 1960, An XXIX, Nr. 4799, p. 1

¹⁷Rontea Maria, „Un spectacol al artiștilor amatori”, în *Flacăra Sibiului*, 9 iunie 1962, An XIX, Nr. 3244, p.3

¹⁸Marin Niță, „Artiști amatori la concurs” în *Flacăra Sibiului*, 17 aug 1963, An XX, Nr.3368, p.3

¹⁹ „Mai multă grijă mișcării artistice de amatori ”, în *Flacăra Sibiului*, 4 martie 1964, An XXI, Nr. 3424, p. 2

²⁰ Agerpres , „Spectacol de gala prezentat de formatii artistice studentesti”, în *Scînteia*, 5mai 1964, An XXXIII, Nr. 6247, p. 1)

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

Interviurile de istorie orală sunt cele care întregesc tabloul creat de informațiile generate de presă. În cadrul realizării acestora m-am axat pe întrebări legate de petrecerea timpului liber, insistând pe impotanța instituțiilor teatrale și contactele cu trupe de amatori ale persoanelor intervievate. Persoanele cu care am purtat discuții nu au avut contact cu trupele de amatori dar erau conștiente de existența acestora. În cadrul acestui studiu voi prezenta o parte din conversațiile avute cu trei doamne. Motivele invocate pentru neparticiparea la reprezentațiile teatrale sunt diverse. Una dintre persoane (este vorba de doamna Frățilă Ana, din Cut, Jud. Alba, născută în 1937) a invocat ca motiv banii.

„ I : Vă amintiți ce fel de piese se jucau ?

R : Dacă nu am fost numa de două ori nu mai știu. Nu știu ce piese...dacă am văzut ceva piese. Erau dăștia mai...cu Papaiani, cu ...nu știu ce piese mai avea și ăsta. Mai trăiește încă Papaiani²¹. E artist. N-am prea fost la teatru și la...foarte rar... Decât casa și serviciul, casa și serviciul. Asta o fost...Am fost în muzeul satului o dată de două ori.

I : La teatru nu vă duceți datorită programului de muncă sau datorită banilor ?

R : Păi nu aveam nici bani. La noi era criza banilor atuncea. Noi dacă ne duceam la o cofetărie, rar mergeam la o cofetărie să mâncăm o înghețată sau o prăjitură. Foarte rar. Luam câțiva. Ne duceam cu bănuți mărunți, ne cumpăram câte un covrig, doi și îi mâncam, așa... Sau luam câte un suc, un pahar de suc. De ală, că era ăla...se făcea cu sifon stii ? avea mașinărie și dădea drumul la robinet și punea un păhărel de sirop și restul ne turma sifon. Ne făcea și câte unul dăla. În tot cazul a fost greu în perioada aia, când eram noi mai mici. Nu era așa...

I : Vă amintiți dacă se făceau spectacole în școală ?

R : Numai chiar serbățile le făceam. Când era sfârșit de an sau așa ceva. Dar restul nu prea.

I : Ați fost vreodată la teatrul de păpuși ?

R : O fost și teatru de păpuși dar nu ne-am prea dus. Nu aveam bani și apoi dacă na. Se făcea așa cu școala cu clasa mergeam câteodată, dar rar, când era așa ceva mai deosebit, mai pentru copii, pentru vârsta noastră. Dar foarte rar. Nu am fost să știi. Nu îmi mai amintesc....Eu cum eram cu serviciul, lucram la magazin și dimineața și după masa program ...daia nici nu ne prea duceam . Din cauza programului renunțam. Că dacă te duceai la teatru trebuia să te duci mai devreme și noi dacă mergeam la servicii de la 4 până la 8 seara nu puteam. Făceam de dimineața o serie de ore, un program și după masa altul. Eram și în ture, știți eram ..una lucra de dimineața, o săptămână așa una așa și restul venea pe rând la fiecare să lucreze programul ăsta și dimineața și după masa. Patru dimineața, patru după masa ca să facă 8 ore. În tot cazul o fost destul de greu, o fost rau... “

Din cadrul unui alt interviu reiese că biletul la teatru era foarte ieftin și accesibil populației (este vorba de doamna Aurelia Carson, din Mohu, jud.Sibiu, născută în 1957)

„R : Păi sigur că ne duceam, mai mult ca acuma. Și la film și la teatru ne duceam și la film aoleu cat ne mai duceam era 3 lei biletul. La început o fost 50 de bani...foarte ieftin și

²¹Este vorba de actorul Sebastian Papaiani

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

accesibil. Totul era ieftin și accesibil să ști. Numa în ultimul timp...deci a fost mult mai bine pe vremea lui Ceaușescu. Oricine ți-ar spune contrariul minte sau fabulează.

I: Vă amintiți ce piese de teatru erau?

R: Erau elea mai clasice. Și la balet mergeam și erau destea de muzică populară...cântăreți. Făceau spectacole. Și de muzică ușoară

I: Unde erau susținute aceste spectacolele?

R: Da nu mai știu...în săli. Pe la sala Thalia, în anumite săli. Și estea de teatru erau estea clasice mai mult. Erau și opere și operetă, era balet, teatru. La teatru, la teatru te îmbrăcai oficial. Deci te îmbrăcai nu ca acuma să te duci în blugi. La teatru era aproape o paradă a vestimentației. Bărbații în costum...Și la Împăratul Romanilor dacă te duceai tot așa te îmbrăcai...ca la nuntă. Așa elegant, de gală

I: Ați avut trupe de amatori la locul de muncă?

R: Prin interpretări poate, la noi nu a fost. Pai la noi poșta avea foarte mult de lucru și noi eram împrăștiași așa în. Nu ne întâlneam tot la o laltă decat așa la...

I: În ziare se scria despre piesele de teatru care erau susținute sau concursuri ale artiștilor?

R : Păi...scria dar nu mai știu...nu mai știu...era așa un pic exagerate...bau bau Ceaușescu, România. Era un pic umflate, așa bombastice... da era ca o lozincă de care noi eram sătuli...cel mai fain a fost asta Cenaclul Flacăra cu Adela Păunescu că mergea din oraș în oraș și erau foarte faine. Așa nu aveai voie să faci orice spectacol sau orice mai ști...erau totuși îngădite. Deci îți spun nu a fost ok că îngădeală așa...da o fost mult mai bine și mai frumos. Erau vremurile mai liniștite și aveai siguranța zilei de mâine....aveai siguranța serviciului și a zilei de mâine și aveai o siguranță și la bătrânețe... ”

Ultimul interviu a fost realizat cu doamna Preda Camelia, din Jud. Sibiu, născută în 1961. La întrebarea dacă se ducea la teatru, aceasta mi-a răspuns :

„ R: Nu aveam timp...și nici nu mă încânta în mod deosebit...în general nu. Cu serviciul care îl aveam nu mai îmi ardea să merg undeva, să ies...cum vezi ies foarte rar din casă.

Mă mai uitam la teatru la televizor. Știi, pe vremea lui Ceaușescu erau în fiecare săptămână era...teatru tv. Și acolo erau piesele clasice...erau Gaițele, erau Titanic Vals în ecranizarea strictă a scenariului. Sau piese care erau cu actori vechi nu tot felul de modernisme...piesele lui Cehov iara le dedeau la televizor, deci piesele de teatru date la televizor le vedeam. La teatru nu știu dacă am fost de două ori și nu aș putea să îți spun ce am văzut. Nu mai țin minte.

I: Era accesibil să mergi la teatru?

R: Teatru da, da era accesibil. La teatrul de stat, teatrul de stat așa îi zicea tot în aceeași clădire veche erau piesele de teatru care...na de la clasici. Acuma după revoluție...estea mai moderne și așa...în rest erau piese clasice.

I: Cum era prezentat teatrul în ziarele din perioada comunistă?

R: Pai erau estea...paginile culturale, dar erau puține. Doar dacă era vreo premiera sau ceva de genul asta. Nu să spună exact ce și cum. În ziarele de atunci prea puțin se pune accentul pe estea. Toate erau cu Ceaușescu, cu realizările, cu economie cu vizitele....rubricile de teatru

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

sau de spectacole erau foarte mici și așa fugitive. Anunța că la teatrul Odeon din București de exemplu se joacă piesa de teatru nu știu care. Deci erau mai mult anunțuri din estea nu să îți spuă că vai ce spectacol bun. Poate în estea strict de teatru. Revistele de teatru, de cultură, s-ar putea să fi fost scris mai mult. Dar în ziarele estea zilnice mult prea puțin. Ca și la cinematografe. Rulează filmul cutare de la ora cutare, la cinematograful cutare. Și teatrele la fel.... așa cu programul teatru cutare, cu piesa cu matineu sau mai știu eu ce. Din 66, 65' o venit așa la putere și până în 89 a fost numai despre el și despre realizările comuniștilor.

I: Ce ați putea să îmi spuneți despre trupele de amatori?

R: Mai erau trupe de teatru, de revistă, dar na...puneau în scenă eu știu dacă piese. Asta înainte să vină Ceaușescu la putere și poate și după mai puțin. Era teatrul de amatori de la Piatra Neamț parcă. Ceva de genul asta sau teatrul de tineret de la Piatra Neamț. Dupăia tot ce a fost ansamblu, era Ansamblul Muncitoresc nu știu cum... se axa numai pe poezii, cântece patriotice și așa. Mai puțin scenete. Dacă erau scenete erau așa din estea mai scurte cu rol educativ cică. Erau la Casa Armatei că am lucrat la Spitalul Militar. La Casa Armatei era Ansamblul Armatei care avea corul. Aveau și la Spitalul Militar cor și atât și tot așa lălăiai și recitai poezii patriotice în zilele de sărbătoare. Dar noi nu am participat. La Casa Armatei cred că aveau și un ansamblu de dansuri populare și totul se axa pe muzica popular, dansuri populare și cântece patriotice și eroice și mai știu eu ce. Si poezii la fel.

În concluzie, prin intermediul presei putem observa creșterea interesului manifestat de către structurile statului pentru promovarea acestui instrument al propagandei comuniste. Susținerea activităților desfășurate de către muncitori, dar nu oricum, ci pe linia ideologiei comuniste este foarte vizibilă. Brigăzile artistice au o importanță deosebită în propagarea ideilor comuniste, de aceea acestea sunt îndeaproape urmărite, actorii amatori sunt cei care au contact și pot influența persoanele din jurul lor. Presa reflecta această perioadă a afirmării artiștilor amatori, chiar dacă nu este bine reprezentată în toată perioada studiată.

BIBLIOGRAPHY:

- Flacăra Sibiului*, 23 iulie 1955, An XII, Nr. 2533
Flacăra Sibiului, 22 septembrie 1956, An.XIII, Nr. 2652
Flacăra Sibiului, 24 aprilie 1957, An XIV, Nr. 2712
Flacăra Sibiului, 18 ianuarie 1958, An XV, Nr. 2788
Flacăra Sibiului, 13 septembrie 1958, An XV, Nr. 2856
Flacăra Sibiului, 9 iunie 1962, An XIX, Nr. 3244
Flacăra Sibiului, 17 aug 1963, An XX, Nr.3368
Flacăra Sibiului, 4 martie 1964, An XXI, Nr. 3424
Lupta Sibiului, 11 septembrie 1949, An I, Nr. 35
Lupta Sibiului, 30 ianuarie 1950, An. II, Nr. 150
Lupta Sibiului, , 8 decembrie 1950, An. II, Nr. 418

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

Mihnea Gheorghiu, *Cuvânt înainte, în Teatrul românesc contemporan 1944-1974*, București, Editura Meridiane, 1975

România Viitoare, 8 noiembrie, 1947, Anul IV, Nr. 201

România Viitoare, 4 aprilie 1948, Nr. 67, An V

România Viitoare, 29 ianuarie 1949, An VI, Nr. 22

Scînteia, 20 nov 1947, seia III, An. XVI, Nr. 979

Scînteia, 22 februarie 1953, An XXII, Nr. 2590

Scînteia, 3 aprilie 1960, An XXIX, Nr. 4799

Scînteia, 5 mai 1964, An XXXIII, Nr. 6247

Viața Românească, Revistă a societății scriitorilor din România, Editura pentru Literatură și Artă, București, Anul I, Nr. 1, iunie 1948.